ראיון מיוחד עם **יוסיפ ברוזדטיטו**, נשיא יוגוסלביה

„מאלנקוב אינו בובה!"

מעטים האנשים בצד המערבי של מסך־הברזל, המסוגלים להכיר את שיטתו החדשים של ברית־המועצות כמו המרשל יוסיפ ברוז־טיטו, מנהיגה הקומוניסטי של יוגוסלביה, שהכריז מלחמה על הקומינפורם.

הראיון המתפרסם להלן במלואו ניתן על־ידי טיטו לפני הדחתו של בריה לצ'רקם פאלץ, עיתונאי אמריקאי, שנתקבל בביתו של טיטו. המרשל ניתח את טיבם של ראשי ברית־המועצות וניבא שמאמצי הסובייטים יתרכזו בעתיד הקרוב באסיה. טיטו מאמין באפשרות קיום של עולם קומוניסטי ועולם לא־קומוניסטי זה בצד זה.

הוא כיום בן 61, ממוצא איכרים קרואטים, מסגר לפי מקצועו. בימי שרותו בצבא האוסטרי־הונגרי במלחמת העולם הראשונה נפל בשבי הרוסים. ב־1917 השתתף במהפכה הרוסית ואחר חזר לארצו כדי לארגן בה את המפלגה הקומוניסטית היוגוסלבית הא־חוקית. בעוש על פעולתו זו ריצה מאסר של שש שנים, ובהשתחררו שימש בגיים יוגוסלבים לכריגדה הבינלאומית במלחמת האזרחים בספרד.

אדוני הנשיא — או המרשל — איזה תיאור אתה מעדיף?

כרצונך. יש לי עכשיו יותר עבודה בתוקף תפקידי כנשיא.

יפה. ובכן, אדוני הנשיא, אתה מכיר את דברי הפעולה של הסובייטים. מה פשר כל הטענות שנשמעו במוסקבה מאז מות סטאלין?

כל השינויים שחלו מאז מותו של סטאלין מוכיחים כי המנהיגים הסובייטים האחראים כיום למדיניות החוץ והפנים של רוסיה הגיעו למסקנה שעכשיו הזמן לצאת מן המבוך שנוצר בחייו של סטאלין. יגידו את מה שיגידו, יכתבו אשר יכתבו, העובדה היא, כי עצם מעשיהם (כיום) הוא התכחשות למדיניותו של סטאלין. המנהיגים הנוכחיים מנסים למצוא מבנה חיובי חדש כדי לרכך את המצב הפנימי ולמצוא נקודות התקרבות לעולם החיצוני.

האם זהו תכסיס? ואם כן, מה, לדעתך, עיניו לפעול בראש זה?

ברצוני להגיד כי כרגע הדבר החשוב ביותר הוא, כנראה, — לחכות. לראות איך יתפתחו העניינים במוסקבה. לא יהיה זה נכון לומר שהמצב שם הוא רק תכסיס, כשם שלא יהיה זה נכון להגיד שאין זה אלא שינוי גמור של המדיניות עד היום. העתיד יוכיח, לא אעמיד פני נביא.

אדוני הנשיא, אתה הכרת את כל המנהיגים הראשיים בברית המועצות — מאלנקוב, בריה, מיקויאן והאחרים. מהי לדעתך האישיות שלהם?

אינני יודע איך הם יפעלו במשרות החדשות שלהם. לא הייתי רוצה לנחש איך ינהל מאלנקוב את המדיניות הסובייטית. אני יכול לשפוט רק לפי היכרותי הקודמת את האנשים האלה. ולפני שנים אחדות מאלנקוב עסק אך ורק בעבודת המפלגה — עבודה משרדית. הוא לא היה בין המנהיגים הראשיים כאשר הכרתי אותו.

יתכן, כי הוא יוכיח עצמו כאדם מוכשר. אכן, רק מרגע זה ואילך תהיה לו הזדמנות של ממש לעשות זאת.

מה בדבר מיקויאן?

אנו יודעים הכל אודות השקפותיו של מולוטוב בתוך ומחוץ לרוסיה מאז מונה לשר החוץ.

הוא לא הצטיין בועידות בינלאומיות, הוא היה יותר מדי נוקשה, קשיח מדי. אינני מכחיש שהוא מוכשר. להיפך, אני חושב שהוא מאד מוכשר במובנים רבים. אבל לא בטיפול במדיניות החוץ או במדינות זרות. לא הבחנתי בו כל כשרון לנחש מה יקרה בעתיד ומה יהיה הצעד הבא במדיניות העולם. הוא לא ראה מראש את אשר יקרה ביחס לקשרים עם מדינתי, למשל.

דומני שאמרת פעם שמולוטוב היה היחיד אשר אתו הגיעו סטאלין בעת השיחות בינך לבינו.

כן, אבל היתה זו התיעצות פורמלית גרידא. סטאלין התחשב רק בדעתו שלו עצמו.

הסכים אתה כי מאלנקוב אינו אלא דמות שמאחוריו משתתר בריה?

לא אומר כי הוא בובה, אבל אין כל ספק שהוא איננו השליט היחיד. סטאלין לא היה סובל שום שלטון מלבד שלטונו שלו. בגלל סיבה זאת אין האנשים החדשים האלה מסכימים כי כל הכוח ירוכז בידי אחד מהם.

קרושצ'וב, אשר, לדעתי, הוא מוכשר למדי, קיבל לידיו את המפלגה הקומוניסטית. מאלנקוב הוא ראש הממשלה. בריה הוא שר הפנים. בולגאנין קיבל את הצבא. הם קיבלו את רעיון המנהיגות הקולקטיבית. העתיד יראה אם יהיו או לא יהיו חיכוכים בתוך המסגרת הזאת.

המכור אתה כי זיקוב, ולא בולגאנין, הוא איש המפתח בצבא?

זיקוב הוא האיש הצבאי, החייל, אבל בולגנין הוא המדינאי הערמומי יותר. בעצם הוא בראש וראשונה מדינאי.

באסיה הדרום מזרחית נוכחתי שמאו טסה־טונג מתעניין במיוחד בפיתוח הקומוניסטית שם. הסכור אתה כי יתאו תהיה עכשיו יד יו"ר חפשית?

קרוב לודאי. אין לומר שהוא היה אי־פעם גרור — כמו הונגריה ומדינות גרורות אחרות באירופה המזרחית. תהיה לו עכשיו יד יותר חופשית משום שיד הברזל אשר שלטה ממוסקבה נגדעה. אף על פי ששתי המדינות נמנעו מריב גלוי, יש לי יסוד להאמין שהיו חיכוכים בין סין לרוסיה. ההסכם על מזכיר כללי של האו"ם. ההצעה לחלופי שבויים חולים ופצועים בקוריאה, הכרזת מולוטוב וציו אן־לאי מוכיחים שהמנהיגות הסובייטית הנוכחית עשתה מאמץ לקרב אל נקודת ההשקפה של הסינים ושהללו יוכלו לפעול בקצת יותר חופש.

אתה מתכוון לומר שבראי הארצות הכרית העקוב אחרי מאו יותר מאשר אחרי מוסקבה בכל הנוגע לעיניני אסיה?

כן. תהיה זאת טעות לבוא בדברים עם מוסקבה בבעיות סין. יש לדון עם הסינים בענינים שלהם ועם הרוסים בענינים אחרים. אם המערב יבקש במוסקבה את התשובות על בעיות אסיה, תהיה זאת מכה קשה לגאווה הסינית.

מה כדבר המדיניות הגרורית באירופה? האם תצפות מוסקבה השמור על שלמותה עדיים?

תהיה זאת כמובן טעות לשער כי מוסקבה תאסוף לפתע את ידיה מן הארצות הגרורות. אינני מאמין שהמלחמה הקרה תסתיים עכשיו. היא תמשך בצורות שונות וביותר מחזית אחת ומסביב לבעיה אחת. היא תוסיף להתחולל עקב גורמים שונים, הנראים בעיני הסובייטים כבעלי חשיבות. ובכדי להתמיד במלחמה הקרה, יהיה להם צורך להוסיף ולשלוט במדינות שהם משתמשים בהן עתה לצורך המלחמה הזאת.

באומרך „צורות שונות" של מלחמה קרה, מה כוונתך?

אם המנהיגים היום מחליטים להחזיק בגרורות שלהם בכל מחיר, עליהם להיות מוכנים לוויתורים בחזיתות אחרות ובשטחים אחרים. אם, מצד שני, הם סבורים שאינם יכולים לעשות ויתורים אלה, הם יפעילו במקומם לחץ. הם ינסו להשיג הצלחות חלקיות, לא רק בשטחים מצומצמים או בארצות מסוימות, אלא גם בתוך הגבולות הגיאוגרפיים המלאים של אירופה ואסיה.

אולם, מאמין אני שהם יתרכזו באסיה. אם הם יגיעו למסקנה כי יהיה קשה להצליח בעת ובעונה אחת גם באסיה וגם באירופה, הם עלולים להסכים לוויתורים קלים באירופה, אבל לא באסיה. לגבי, ההוכחה הטובה ביותר לרצונה של מוסקבה להפיג את המלחמה הקרה היא נכונותה לדון בבעיה האוסטרית והגרמנית ורצון כן לבוא לידי הסכם בנקודות אלה. אם אין הם, למעשה, מוכנים לעשות זאת, הרי ששאלות אלה תסכנה את שלום העולם.

הא מכבר בקרת בבודפון. מה דעתך על האפשרות של קיום, זה בצד זה, של עולם קומוניסטי ועולם לא־קומוניסטי?

בעת ביקורי בלונדון מצאתי שוב אישור להשקפתי ששתי השיטות הפוליטיות יכולות בהחלט להתקיים בעולם אחד. בעצם, קיום שתיהן הוא הכרחי. יהיה זה יום מאושר לאנושות כולה כאשר שליטיה של מוסקבה יגיעו למסקנה זו. אפשר להשיג את הקיום הכפול כאשר לא תהיינה עוד שאיפות אימפריאליסטיות בצד זה או אחר, וכשכל העמים יהיו שווים.

מה הן, לדעתך, הזדמנויות החדשות בשרשרת המדינות הגרורות הסובייטיות במזרח אירופה?

לדעתי, בולגריה ואחריה צ'כוסלובקיה.

האם, לדעתך, מה שעשית זה עתה ביוגוס־לביה: העברת החזית הקומקטיבית עד סיום של המלחמה מוחלטת, ישפיע על המצב בבולגריה — אחרי הכל, זוהי מדינה הקרואית.

כן. אנו יודעים שלדבר יש השפעה ממשית על בולגריה, ועל רומניה והונגריה גם כן.

מה היא המטרה העיקרית של התמורות אשר אתה מחדיר לשטח החקלאות? כאשר אתה מרשה לאיכרים לעזוב את החוות הקולקטיביות ביחד עם כל אשר השיגו מתוכן — הרי זוהי נסיגה מן השיטה הסובייטית, הא כן?

כן. אבל זאת איננה הסיבה העיקרית. אנו רוצים להשיג יותר תוצרת — זאת הנקודה העיקרית. זה הדבר החיוני ביותר לנו. אין פשר הדבר שאנו יכולים להשיג תמיד תוצרת רבה יותר משיטה חקלאית המבוססת על חוות קטנות של קבע. האיכר בעל הרכוש הקטן אינו יכול לספק גם את צרכיו שלו וגם את צרכי תושבי העיר והפועלים החקלאים. הוא אינו יכול אפילו לכלכל את עצמו. על כן, איננו מוותרים על רעיון של יצירת חוות גדולות, אבל הן תוצרגה אך ורק על בסיס של התנדבות ובהדרגה.

מה כדבר התנה הקולקטיביות. — האם הן תמשכנה לפעול?

כמובן. האיכר העני זקוק לעזרת הקואופרטיבים, כל עוד הם מושתתים על בסיס של התנדבות. עלינו לדאוג לכך שהאיכר העני תהיה לו די אדמה משלו. אנו מבטלים את כל האמצעים המינהלתיים שלפיהם אפשר היה לאלץ איכר לשלב את אדמותיו באדמות הקולקטיב. אבל נעשה הכל כדי לעזור לאיכרים שאכן ישלבו כך את אדמותיהם, ואחרים יגיעו למסקנה שהחזקת חוה קטנה, מעובדת באופן עצמאי, איננה יכולה לתת רווחים בחברה החדשה.

מה כדבר תוכניתיך הכלכלים ויתר התחומים לשנה התעשיה?

כל זה אנו עושים בהדרגה. ההתחרות היא כוח המניע להגברת הייצור, ולהטבת איכות תוצרת. התחרות, כותנתי להגיד, בין מועצות הפועלים בכל בית חרושת לבין עצמן.

יש לשמוע כאילו אתם עומדים לשוב ליומה צרמית — —

לא ולא. איננו חוזרים לשיטה הישנה. אנו רק משנים את שיטות הסוציאליזם שלנו. ואנו מתארגנים מחדש. אבל עודנו שואפים אל אותה מטרה.

האם כוונתך לחזור פרוש חדש לדברי מרכס?

לגבינו, החוות הקולקטיביות אינן שאלה של תורה. אינני מתעניינים בצורות חיצוניות — בין אם נוהגים לקרוא להן סוציאליסטיות או לא. מה שאנו מבקשים הוא יותר תוצרת חקלאית — יותר לחם. ואנו מנסים למצוא את האמצעים להשגת מטרה זו.

באיזו מידה עומדים אתם לבצע את תוכ־ניתכם הדצנטרליזציה של הממשלה המרכזית. כמה סמכויות תשאירו בידי הממשלה המרכזית?

אני סבור שאנחנו נחדל בנקודה אליה הגענו. עכשיו יש צורך לפתח את הצנטרליזציה של הארגון, שנעשתה עד היום. אנו מוכרחים לפתח אותה, כיוון שאחרת היא עלולה ליהפך לאנרכיה. צעדנו כיברת דרך מספקת. פיקוח ותיאום התיכנון מוכרחים להיות מרוכזים.

מה כדבר דצנטרליזציה של המשטרה: האם אתם יכיוים לעשות זאת?

זה כבר נעשה. המשטרה אחראית בראש ובראשונה למועצות המקומיות ולעיריות. ראש משטרה חייב לתת דין וחשבון, על כל מאסר שהוא מבצע, למועצה המקומית.

מהי, למעשה, ההבדל בין השיטה שבוחרת בוגוסלביה ובין השיטה הסובייטית?

איננו טוענים שיש לנו מונופול על הסוציאליזם. אנו סבורים שאפשר להשיג אותו בשיטות שונות, לא רק בשלנו. זה ההבדל העיקרי. אנחנו איננו מונופוליסטים.